

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 7. februarja 2013*

„Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Razlaga člena 23 — Dogovor o pristojnosti sodišča v pogodbi med proizvajalcem in prvotnim kupcem blaga — Pogodba iz zaporedja pogodb o prenosu lastništva — Učinkovanje tega dogovora za končnega kupca blaga“

V zadevi C-543/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 17. novembra 2010, ki je prispela na Sodišče 22. novembra 2010, v postopku

Refcomp SpA

proti

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Axa France IARD,

Emerson Network,

Climaveneta SpA,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, M. Ilešič, E. Levits, M. Safjan, sodniki, in M. Berger (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodna tajnica: R. Şereş, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 3. maja 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Refcomp SpA P. Pedone in A. Musella, odvetnika,
- za Axa Corporate Solutions Assurance SA B. Soltner, odvetnik,
- za Emerson Network A. Bénabent, odvetnik,

* Jezik postopka: francoščina.

- za francosko vlado G. de Bergues, B. Beaupère-Manokha in N. Rouam, agenti,
- za nemško vlado T. Henze in F. Wannek, agenta,
- za špansko vlado S. Centeno Huerta, agentka,
- za Evropsko komisijo A.-M. Rouchaud-Joët, agentka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 18. oktobra 2012

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 23 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42, v nadaljevanju: Uredba).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Refcomp SpA (v nadaljevanju: Refcomp) ter družbami Axa Corporate Solutions Assurance SA (v nadaljevanju: Axa Corporate), Axa France IARD, Emerson Network (v nadaljevanju: Emerson) in Climaveneta SpA (v nadaljevanju: Climaveneta), s katero se hoče pred nacionalnimi sodišči v Franciji doseči ugotovitev odgovornosti tožeče stranke v postopku v glavni stvari kot proizvajalke, zadnjenavedena pa se sklicuje na dogovor o pristojnosti italijanskih sodišč.

Pravni okvir

- 3 Kot je razvidno iz uvodne izjave 2 Uredbe, je njen cilj „poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah“.
- 4 V uvodni izjavi 11 Uredbe je med drugim navedeno, da morajo biti „[p]ravila o pristojnosti [...] čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina“.
- 5 Člen 5, točka 1, Uredbe, ki je v oddelku 2, naslovljenem „Posebna pristojnost“, v poglavju II v zvezi s pristojnostjo določa pravilo o posebni pristojnosti, v skladu s katerim je lahko oseba s stalnim prebivališčem v državi članici tožena v drugi državi članici v zadevah glede pogodbenih razmerij pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti.
- 6 Prvi odstavek člena 23 Uredbe, ki je v oddelku 7 navedenega poglavja II, naslovljenem „Dogovor o pristojnosti“, določa:

„Če so se stranke, od katerih ima vsaj ena svoje stalno prebivališče v državi članici, dogovorile, da mora biti za spore, ki so ali ki bodo mogoče nastali v zvezi z določenim pravnim razmerjem, pristojno določeno sodišče ali sodišča določene države članice, je pristojno to sodišče oz. so pristojna sodišča te države članice. Ta pristojnost je izključna, razen če se stranke niso dogovorile drugače. Dogovor o pristojnosti mora biti sklenjen:

- (a) v pisni obliki ali potrjen v pisni obliki; ali

- (b) v obliki, ki je v skladu s prakso, ki je ustaljena med strankama; ali
- (c) v mednarodni trgovini v skladu z mednarodnimi trgovskimi običaji, ki so znani strankam ali bi jim morali biti znani in ki so splošno priznani v mednarodni trgovini in redno upoštevani s strani strank pogodb istega tipa v okviru zadevne panoge.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 7 Družba Doumer SNC (v nadaljevanju: Doumer), nosilka projekta, je opravila obnovitvena dela na nepremičninskem sklopu v Courbevoieju (Francija). Zavarovana je pri zavarovalnici Axa Corporate s sedežem v Parizu (Francija).
- 8 V okviru teh del so bili vgrajeni sklopi klimatskih naprav. Ti so bili opremljeni s kompresorji, ki jih je proizvedla družba Refcomp s sedežem v Italiji, ki jih je od nje kupila in sestavila družba Climaveneta s sedežem prav tako v Italiji in ki jih je nato družba Liebert, za katero pravice in obveznosti nosi družba Emerson, dobavila družbi Doumer. Družba Emerson je zavarovana pri zavarovalnici Axa France IARD prav tako s sedežem v Franciji.
- 9 Pri klimatskih napravah je prišlo do motenj, sodni izvedenec pa je ugotovil, da so te okvare povzročile napake pri proizvodnji kompresorjev.
- 10 Družba Axa Corporate, ki je vstopila v pravice družbe Doumer, je proizvajalca, družbo Refcomp, sestavljalca, družbo Climaveneta, in dobavitelja, družbo Emerson, tožila pri Tribunal de grande instance de Paris, da bi od njih zaradi te napake zahtevala povračilo *in solidum*.
- 11 Družba Refcomp je izpodbijala pristojnost Tribunal de grande instance de Paris, sklicujoč se na dogovor o pristojnosti italijanskega sodišča, ki je bil vključen v prodajno pogodbo, sklenjeno med njo in družbo Climaveneta.
- 12 Sodnik, pristojen za izvedbo predhodnega postopka pri Tribunal de grande instance de Paris, je s sklepom z dne 26. januarja 2007 zavrnil ugovor nepristojnosti, ki ga je vložila družba Refcomp, ta pa je zoper navedeno odločitev vložila pritožbo.
- 13 Cour d'appel de Paris je s sodbo z dne 19. decembra 2008 potrdilo zavrnitev ugovora nepristojnosti, ki ga je vložila družba Refcomp. Menilo je, da se dogovor med proizvajalcem in vmesnim prodajalcem glede pristojnosti ne uporablja za zavarovatelja, ki je vstopil v pravice končnega kupca, prvič, ker se pravila glede posebne pristojnosti v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji, določena v Uredbi, ne uporabljajo za spore med končnim kupcem blaga in proizvajalcem, saj naj bi taki spori spadali med zadeve v zvezi z delikti, in drugič, ker zadevnega dogovora med strankami v začetni pogodbi končni kupec ni sprejel.
- 14 Cour de cassation, pri katerem je družba Refcomp vložila pritožbo, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
 - „1. Ali dogovor o pristojnosti, ki je bil v verigi pogodb znotraj Skupnosti dogovorjen med proizvajalcem artikla in kupcem na podlagi člena 23 Uredbe [...], učinkuje tudi za končnega kupca in – če je odgovor pritrdilen – pod kakšnimi pogoji?
 - 2. Ali dogovor o pristojnosti učinkuje tudi za končnega kupca in zavarovatelje, ki so vstopili v njegove pravice, tudi če naj se člen 5, točka 1, Uredbe [...] ne bi uporabljal za tožbo končnega kupca zoper proizvajalca, kot je Sodišče odločilo v sodbi [z dne 17. junija 1992 v zadevi Handte, C-26/91, Recueil, str. I-3967]?“

Vprašani za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 15 Predložitevno sodišče je pri oblikovanju vprašanj navedlo, da spadata v okvir „verige pogodb znotraj Skupnosti“. Da bi se pojasnil obseg teh vprašanj in torej dal koristen odgovor nanju, je treba spomniti, da se mora taka predpostavka, kot je razvidna iz spisa, razumeti tako, da pomeni zaporedje pogodb o prenosu lastništva, sklenjenih med gospodarskimi subjekti s sedežem v različnih državah članicah Evropske unije.
- 16 Kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 22 sklepnih predlogov, je iz navedb, posredovanih Sodišču, razvidno, da sta ti vprašani povezani z obstojem pravila v nacionalnem pravu, v skladu s katerim velja, da čeprav imajo pogodbe običajno relativen učinek, saj vežejo samo stranke, ki so jih sklenile, pa vseeno pride do izjeme od tega pravila pri prenosu lastništva, saj se to lastništvo prodanega blaga prenese na vse njegove zaporedne kupce skupaj z vsemi spremljevalnimi elementi. Med temi spremljevalnimi elementi je pravica končnega kupca blaga, da zahteva povrnitev škode zaradi neustreznosti blaga tako od neposrednega prodajalca kot od katerega koli posrednika, ki je blago prodal, ali proizvajalca tega blaga.
- 17 Prvič, glede vprašanja, ali se člen 23 Uredbe uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, je treba spomniti, da v skladu z njegovim odstavkom 1 načeloma zadostuje, da ima stranka stalno prebivališče v državi članici in da je z dogovorom o pristojnosti določena pristojnost sodišča države članice, ta pogoja pa sta v obravnavani zadevi izpolnjena. Poleg tega ni sporno, da je pravno razmerje v postopku v glavni stvari mednarodno. Člen 23 Uredbe se torej uporablja za dejansko stanje v postopku v glavni stvari.
- 18 Drugič, glede razlage določb Uredbe, na katere se nanašata vprašani za predhodno odločanje, je najprej treba spomniti, da če Uredba glede odnosov med državami članicami nadomešča Bruseljsko konvencijo o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah z dne 27. septembra 1968 (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena z zaporednimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), velja razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb navedene konvencije, tudi za določbe Uredbe, kadar je mogoče določbe teh aktov šteti za enakovredne (glej zlasti sodbo z dne 25. oktobra 2012 v zadevi Folien Fischer in Fofitec, C-133/11, točka 31).
- 19 To velja glede člena 17, prvi odstavek, navedene konvencije in člena 23(1) Uredbe, katerih besedilo je skoraj enako.
- 20 Tako je tudi v primeru, ki se nanaša na pojem „v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1, Uredbe, ker se spremembe te določbe nanašajo le na merilo navezne okoliščine, ki se uporablja za določitev sodišča, pristojnega za obravnavanje pogodb o prodaji blaga in opravljanja storitev, pri čemer se preostala vsebina določb, ki ustrezajo določbam Bruseljske konvencije, ne spremeni (glej v tem smislu sodbo z dne 23. aprila 2009 v zadevi Falco Privatstiftung in Rabitsch, C-533/07, ZOdl., str. I-3327, točke od 48 do 57).
- 21 Glede metode razlage, ki ima prednost pri razlagi teh določb, je Sodišče v primeru člena 17, prvi odstavek, Bruseljske konvencije navedlo, da se ob upoštevanju ciljev in splošne sistematike te konvencije, ki so tudi cilji in splošna sistematika Uredbe, in za zagotovitev enotne uporabe tega akta pojem „dogovor o pristojnosti“ ne sme razlagati kot preprosta navedba na notranje pravo ene ali druge zadevne države, ampak kot samostojen pojem (glej sodbo z dne 10. marca 1992 v zadevi Powell Duffryn, C-214/89, Recueil, str. I-1745, točki 13 in 14).

22 Sodišče je iz enakih razlogov odločilo, da je treba tudi pojem „v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije razlagati samostojno (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Handte, točka 10 in navedena sodna praksa).

23 Predložitvenemu sodišču je treba predlagano razlago, za katero je zaprosilo, podati ob upoštevanju teh ugotovitev.

Prvo vprašanje

24 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 23 Uredbe razlagati tako, da lahko dogovor med proizvajalcem blaga in njegovim kupcem o pristojnosti učinkuje za končnega kupca, ki je po koncu zaporedja pogodb o prenosu lastništva, sklenjenih med strankami s sedežem v različnih državah članicah, to blago kupil in želi vložiti odškodninsko tožbo proti proizvajalcu.

25 Glede tega je treba ugotoviti, da glede pogojev veljavnosti dogovora o pristojnosti člen 23(1) Uredbe določa predvsem formalne pogoje in le en vsebinski pogoj v zvezi s predmetom dogovora, ki se mora nanašati na „določeno pravno razmerje“. Besedilo te določbe torej ne pojasnjuje, ali je mogoče ta dogovor o pristojnosti prenesti s kroga pogodbenih strank na tretje osebe, ki so pogodbene stranke pozneje sklenjenih pogodb, in v celoti ali deloma naslednice pravic in obveznosti ene od prvotnih pogodbenih strank.

26 Vendar člen 23(1) Uredbe jasno določa, da je področje njegove uporabe omejeno na primere, v katerih so se stranke „dogovorile“ o pristojnosti sodišča. Kot je razvidno iz uvodne izjave 11 Uredbe, to soglasje volj strank upravičuje prednost, podeljeno na podlagi načela avtonomije volje, namreč prednost izbire sodišča, ki ni sodišče, ki bi lahko bilo pristojno na podlagi Uredbe.

27 Poleg tega je Sodišče v zvezi s členom 17, prvi odstavek, Bruseljske konvencije odločilo, da s povezovanjem veljavnosti dogovora o pristojnosti sodišča z obstojem „dogovora“ med strankami, ta določba sodišču, ki je začelo postopek, nalaga dolžnost, da najprej preuči, ali sta stranki dejansko soglašali z dogovorom o pristojnosti (sodba z dne 20. februarja 1997 v zadevi MSG, C-106/95, Recueil, str. I-911, točka 15 in navedena sodna praksa).

28 Člen 23(1) Uredbe je torej treba razlagati tako, da je po zgledu cilja, ki ga uresničuje člen 17, prvi odstavek, Bruseljske konvencije, resničnost soglasja zadevnih oseb eden od ciljev te določbe (glej zgoraj navedeno sodbo MSG, točka 17, in sodbo z dne 16. marca 1999 v zadevi Castelletti, C-159/97, Recueil, str. I-1597, točka 19).

29 Zato lahko dogovor o pristojnosti sodišča, ki je vključen v pogodbo, načeloma učinkuje le v razmerjih med strankami, ki so soglašale s sklenitvijo te pogodbe. Da bi dogovor lahko učinkoval za tretjo osebo, mora ta načeloma soglašati s tem učinkom.

30 Res je, da se lahko pogoji in formalnosti, na podlagi katerih je mogoče šteti, da je tretja oseba soglašala z dogovorom o pristojnosti sodišča, razlikujejo glede na značilnosti prvotne pogodbe.

31 Sodišče je tudi priznalo, da za delničarja, ki privoli v statut pravne osebe, šteje, da soglašata z dogovorom o pristojnosti, ki ga vsebuje, ker ta privolitev ustvarja tako med delničarjem in družbo kot med samimi delničarji razmerje, ki ga je treba šteti za pogodbeno (glej v tem smislu glede člena 17 Bruseljske konvencije zgoraj navedeno sodbo Powell Duffryn, točke od 16 do 19).

32 Vendar se ta sodna praksa ne sme prenesti na razmerje med končnim kupcem blaga, kupljenega pri vmesnem posredniku, na eni strani in proizvajalcem tega blaga na drugi strani. Sodišče je glede tega odločilo, da to razmerje ne izhaja iz pojma „v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5(1) Bruseljske konvencije. Odločilo je namreč, da v okviru tožbe zaradi ugotovitve

odgovornosti, ki jo je vložil končni kupec blaga proti proizvajalcu, ni obstajalo nobeno pogodbeno razmerje med končnim kupcem in proizvajalcem, ker ta ni prevzel nobene pogodbene obveznosti do končnega kupca (zgoraj navedena sodba Handte, točka 16).

- 33 Če je treba za uporabo Uredbe šteti, da končni kupec in proizvajalec nista v pogodbenem razmerju, iz tega izhaja, da ni mogoče šteti, da sta se v smislu člena 23(1) Uredbe „dogovorila“ o pristojnosti sodišča, ki je pristojno za prvotno pogodbo, sklenjeno med proizvajalcem in prvim kupcem.
- 34 Sodišče je prav tako priznalo, da v pomorskih zadevah dogovor o pristojnosti iz konosamenta učinkuje za tretjo osebo, če je bil ta dogovor priznan kot veljaven med naročnikom in prevoznikom in da je na podlagi upoštevne nacionalne prava tretja oseba, ki je pridobila konosament, naslednica pravic in obveznosti naročnika (glej sodbo z dne 19. junija 1984 v zadevi Russ, 71/83, Recueil, str. 2417, točka 24; zgoraj navedeno sodbo Castelletti, točka 41, in sodbo z dne 9. novembra 2000 v zadevi Coreck, C-387/98, Recueil, str. I-9337, točke od 23 do 27). V takem primeru ni potrebno, da sodišče, ki mu je bil predložen spor o glavni stvari, preveri, ali je ta tretja oseba soglašala z dogovorom.
- 35 Vendar je treba obseg te sodne prakse presojati ob upoštevanju zelo posebne narave konosamenta, ki je, kot je pojasnil generalni pravobranilec v točki 54 sklepnih predlogov, listina mednarodne trgovine, namenjena urejanju razmerja med najmanj tremi osebami, in sicer pomorskim prevoznikom, pošiljateljem blaga ali naročnikom in naslovnikom blaga. V večini pravnih sistemov držav članic, ki so v zvezi s tem usklajeni, konosament predstavlja tudi vrednostni papir, ki lastniku omogoča, da blago, medtem ko potuje, proda kupcu, ki postane naslovnik blaga ter imetnik vseh pravic in obveznosti naročnika v razmerju do prevoznika.
- 36 Sodišče je ob upoštevanju tega razmerja zamenljivosti med nosilcem konosamenta in naročnikom štelo, da nosilca zaradi pridobitve konosamenta zavezuje dogovor o pristojnosti (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Russ, točka 25). Nasprotno pa, če upoštevna nacionalna zakonodaja ne določa takega razmerja zamenljivosti, mora sodišče, ki mu je bil predložen spor o glavni stvari, preveriti, ali je ta tretja oseba resnično soglašala z dogovorom o pristojnosti sodišča (zgoraj navedena sodba Coreck, točka 26).
- 37 V zaporedju pogodb o prenosu lastništva se torej razmerja nasledstva med prvotnim kupcem in končnim kupcem ne analizirajo pri prenosu ene same pogodbe ter vseh pravic in obveznosti, ki jih določa. V takem primeru se pogodbene obveznosti strank razlikujejo od pogodbe do pogodbe, tako da pravice, ki jih lahko končni kupec uveljavlja proti neposrednemu prodajalcu, niso nujno enake tistim, ki jih je prevzel proizvajalec v razmerju do prvega kupca (zgoraj navedena sodba Handte, točka 17).
- 38 Usklajenost nacionalnih pravih redov, ki obstaja glede učinkov prenosa konosamenta na tretjo osebo, ne obstaja na področju pogodb o prenosu lastništva, kjer se razmerja med proizvajalcem in končnim kupcem v državah članicah razlagajo različno (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Handte, točka 20).
- 39 V teh okoliščinah bi sklicevanje – kot so ga predlagale družbe Refcomp ter nemška in španska vlada – pri presoji vprašanja, ali bi to, da dogovor o pristojnosti, vključen v prvotno pogodbo med proizvajalcem in prvim kupcem, učinkuje za končnega kupca, na nacionalno pravo povzročilo različne rešitve v državah članicah, tako da bi bil ogrožen cilj poenotenja kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih zadevah, ki ga uresničuje Uredba, kakor je razvidno iz njene uvodne izjave 2. Tako sklicevanje bi pomenilo tudi negotovost, ki ni združljiva z namenom zagotavljanja predvidljivosti glede pristojnosti, ki je, kot je navedeno v uvodni izjavi 11 Uredbe, eden od njenih ciljev.
- 40 Zato se je treba vrniti k splošnemu pravilu, navedenemu v točki 21 te sodbe, v skladu s katerim je treba pojem „dogovor o pristojnosti“ razlagati kot samostojni pojem in zagotoviti polno uporabo načela avtonomije volje, na katerem temelji člen 23(1) Uredbe.

- 41 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 23 Uredbe razlagati tako, da dogovor o pristojnosti, ki je bil dogovorjen med proizvajalcem blaga in njegovim kupcem, ne more učinkovati za tretjo osebo, ki je končni kupec in ki je po koncu zaporedja pogodb o prenosu lastništva, sklenjenih med strankami s sedežem v različnih državah članicah, to blago kupila in želi vložiti odškodninsko tožbo proti proizvajalcu, razen če se dokaže, da je ta tretja oseba izrecno soglašala z navedenim dogovorom, pri čemer so izpolnjeni pogoji, določeni v tem členu.

Drugo vprašanje

- 42 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali lahko nepogodbena narava, ki je v zgoraj navedeni sodbi Handte za uporabo pravil o pristojnosti, določenih v Uredbi, priznana neposredni tožbi, ki jo ima na podlagi nacionalnega prava končni kupec blaga proti njegovemu proizvajalcu, vpliva na dogovor o pristojnosti sodišča iz pogodbe, sklenjene med proizvajalcem in kupcem.
- 43 Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 59 sklepnih predlogov, je iz besedila tega vprašanja razvidno, da je postavljeno zgolj za primer, da bi bil odgovor na prvo vprašanje pritrdilen.
- 44 Ob upoštevanju odgovora na prvo vprašanje na drugo torej ni treba odgovoriti.

Stroški

- 45 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 23 Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da lahko dogovor o pristojnosti, ki je bil dogovorjen med proizvajalcem blaga in njegovim kupcem, ne more učinkovati za tretjo osebo, ki je končni kupec in ki je po koncu zaporedja pogodb o prenosu lastništva, sklenjenih med strankami s sedežem v različnih državah članicah, to blago kupila in želi vložiti odškodninsko tožbo proti proizvajalcu, razen če se dokaže, da je ta tretja oseba izrecno soglašala z navedenim dogovorom, pri čemer so izpolnjeni pogoji, določeni v tem členu.

Podpisi